

INSTITUTE FOR
EUROPEAN
STUDIES

EDGE
EVALUATING DEMOCRATIC
GOVERNANCE IN EUROPE

Faculteit Economische en Sociale Wetenschappen en Solvay Business School

Departement Politieke Wetenschappen

Doctoral Thesis

**Romani Women in European Politics.
Exploring Multi-Layered Political Spaces for Intersectional Policies
and Mobilizations.**

Serena D'Agostino
Institute for European Studies (IES)
Department of Political Science (POLI)
Vrije Universiteit Brussel

Promoters

Prof. dr. Karen Celis
Prof. dr. Ilke Adam

Academic Year 2017-2018

Abstract

(English version)

Amongst highly marginalized minorities, such as the Roma, intersectional groups – i.e. those positioned at the crossroad of several axes of oppression, such as race/ethnicity-, class- and gender-related concerns – are the major victims of injustice and discrimination. Their *intersectional invisibility* forces them to struggle for their recognition as political interlocutors by both national and supranational institutions, as well as by civil society actors (such as mainstream movements and single-strand organizations). This article-based dissertation addresses the role and position of intersectional marginalized groups in contemporary European politics. It does so by focusing on the case of Romani women. More precisely, it explores whether European multi-layered political spaces contribute to fostering or hindering intersectional policies and mobilizations, both at the national and the transnational levels.

This thesis contributes to two main bodies of literatures – namely, on *political intersectionality* and on the *Europeanization of social movements*. First, it investigates the *political opportunities* and *spaces* that national and supranational political actors offer for intersectional policies and mobilizations to be established and developed in Europe. Second, it examines how intersectional constituencies perceive these spaces and how they react to them. These questions are addressed throughout four different articles. The first article asks whether, and to what extent, intersectionality is incorporated in equality policies, at both the EU and domestic levels. To do so, it constitutes a new set of indicators to evaluate how much *intersectionality-conscious* such policies are. The second paper investigates whether the EU integration process presents (political) advantages for national intersectional political actors, or rather intensifies their marginalization from mainstream political agendas. Findings show that the EU creates both opportunities and constraints for domestic intersectional activists – thus, confirming the function of intersectionality as a ‘double-edged sword’. The third piece argues that similar EU-driven political opportunities provided in countries with a similar historical path (i.e. Romania and Bulgaria) can turn into different political ‘practices’ – such as levels of participation in domestic politics and policy-making, access to financial resources, and so on – depending on the *usage* that domestic activists

(are able and/or willing to) make of them. In doing so, it demonstrates that a focus on (intersectional) *agency* is necessary, as opportunities and usages are equally important in the exploration of movement performances. Finally, the fourth article asks how Romani women activists have responded to the *opportunity spaces* created for them by international organizations at the European transnational level, and demonstrates that not always such spaces have corresponded to what activists perceive as *safe* and *functional* arenas where to articulate their intersectional concerns and collective claims. To foster the understanding of activists' responses, it develops a heuristic tool which allows the systematization of activists' reactions to the top-down 'rules of the game'.

Using a qualitative research methodology, mostly based on data gathered through expert (semi-structured and unstructured) interviews and analyzed via Qualitative Content Analysis, this thesis demonstrates that creating opportunity structures and spaces *for* intersectional minority groups is not enough, and that their quality matters. Through the case of Romani women, it reveals that an intersectional analysis can significantly contribute to further exploring and conceptualizing *agency* and *good opportunities* – thus, advancing a *critical turn* to the study of contemporary social movements.

Keywords: European politics; intersectional mobilization; political intersectionality; political opportunities; Romani women; safe spaces; social movements.

Abstract

(Dutch version)

Onder sterk gemarginaliseerde minderheden, zoals de Roma, zijn intersectionele groepen – dat wil zeggen groepen die zich situeren op het kruispunt van verschillende assen van onderdrukking (zoals ras/ethniciteit-, klasse- en gender gerelateerde aangelegenheden) – de grootste slachtoffers van onrecht en discriminatie. Hun *intersectionele onzichtbaarheid* dwingt hen om te vechten voor hun erkenning als politieke gesprekspartners binnen zowel nationale en supranationale instellingen, als in het maatschappelijk middenveld (zoals bij organisaties die een enkelzijdige groep benaderen). Dit op artikels gebaseerde doctoraat behandelt de rol en positie van intersectionele gemarginaliseerde groepen in de hedendaagse Europese politiek. Het doet dit door zich te concentreren op de case-study van Roma vrouwen. Meer specifiek wordt onderzocht of Europese meerlagige politieke ruimtes bijdragen aan het bevorderen of belemmeren van intersectioneel beleid en intersectionele mobilisaties, zowel op nationaal als op transnationaal niveau.

Dit doctoraat draagt bij aan de wetenschappelijke literatuur over *politieke intersectionaliteit* en over de *Europeanisering van sociale bewegingen*. Ten eerste onderzoekt het de *politieke opportuniteiten* en *ruimtes* die nationale en supranationale politieke actoren bieden voor het opzetten en ontwikkelen van intersectioneel beleid en intersectionele mobilisaties in Europa. Ten tweede onderzoekt het hoe intersectionele groepen deze ruimtes zien en hoe ze erop reageren. Deze vragen worden in vier verschillende artikelen behandeld. In het eerste artikel wordt gevraagd of, en in welke mate, intersectionaliteit wordt opgenomen in het gelijkheidsbeleid, zowel op EU als op nationaal niveau. Om dit te kunnen doen, construeert het een nieuwe reeks indicatoren om te evalueren hoe *intersectionaliteitsbewust* dergelijke beleidsmaatregelen zijn. De tweede paper onderzoekt of het EU-integratieproces (politieke) voordelen biedt voor nationale intersectionele politieke actoren, of eerder hun marginalisering van de mainstream politieke agenda's versterkt. Uit de bevindingen blijkt dat de EU zowel kansen als beperkingen creëert voor binnenlandse intersectionele activisten - waarmee de functie van intersectionaliteit als een 'tweesnijdend zwaard' wordt bevestigd. Het derde stuk stelt dat gelijkaardige, door de EU gestuurde, politieke opportuniteiten, en

dit in landen met een vergelijkbaar historisch pad (nl. Roemenië en Bulgarije) kunnen veranderen in verschillende politieke praktijken – zoals de graad van participatie in de nationale politiek en haar beleid, toegang tot financiering, enzovoort – afhankelijk van het *gebruik* dat binnenlandse activisten ervan (willen en kunnen) maken. Daarbij laat het zien dat een focus op (intersectionele) *agency* noodzakelijk is, aangezien niet alleen opportuniteiten maar ook het effectieve gebruik van deze opportuniteiten belangrijk zijn bij het bestuderen van de praktijken van sociale bewegingen. Ten slotte wordt in het vierde artikel bevestigd hoe Roma-vrouw activisten hebben gereageerd op de *opportuniteitsruimtes* die door internationale organisaties op Europees transnationaal niveau voor hen zijn gecreëerd. Het toont aan dat zulke ruimtes niet altijd overeenkomen met wat activisten beschouwen als *veilige* en *functionele* arena's waar ze hun intersectionele zorgen en collectieve claims kunnen articuleren. Om de reacties van activisten beter te begrijpen, ontwikkelt het een heuristisch instrument dat de systematisering van deze reacties op de top-down gecreëerde arena's mogelijk maakt.

Dit doctoraat volgde een kwalitatieve onderzoeksmethode. De data werden voornamelijk verzameld via expert-interviews (semi-gestructureerde en ongestructureerde), en geanalyseerd via kwalitatieve inhoudsanalyse. Het doctoraat toont aan dat het creëren van opportuniteitsstructuren en ruimtes *voor* intersectionele minderheidsgroepen niet genoeg is maar dat hun kwaliteit van belang is. De case-study omtrent Roma vrouwen toont aan dat een intersectionele analyse aanzienlijk kan bijdragen aan het verder verkennen en conceptualiseren van *agency* en 'goede' *opportuniteiten* - en daarmee een *kritische kijk* op de studie van hedendaagse sociale bewegingen stimuleert.

Keywords: Europese politiek; intersectionele mobilisatie; politieke intersectionaliteit; politieke opportuniteiten; Roma vrouwen; veilige ruimtes; sociale bewegingen.